

Strafrecht

Vernietigingsarrest van de Raad van State – Artikel 14ter Wet Raad van State – Behoud van de gevolgen van de vernietigde akte – Artikel 159 Grondwet – Overeenstemming van besluiten en verordeningen met de wet – Toezicht door hoven en rechtbanken – Artikel 12 Grondwet – Rechtszekerheidsbeginsel – Legaliteitsbeginsel in strafzaken – Draagwijdte van een verwerpingsarrest van de Raad van State – Verplichting tot toezicht door hoven en rechtbanken op de wettigheid van de besluiten en de verordeningen

Arrest van 24 februari 2021 ([P.20.0965.F](#)) met conclusie van advocaat-generaal D. Vandermeersch

De “*Conseil cynégétique du Bois Saint Jean*” is belast met de coördinatie van het jachtbeheer op een gebied, dat geheel of gedeeltelijk, de gemeenten Houffalize, La Roche-en-Ardenne, Manhay, Rendeux, Vielsalm en Lierneux beslaat. Haar opdracht omvat het beheer van de hertenpopulatie door de jacht.

De jachtraad werd vervolgd wegens het niet-naleven van de voorwaarden bepaald in de afschotplannen voor de jachtseizoenen 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017 en 2017-2018, aangezien de opgelegde minima voor de hertachtigen zonder gewei, zoals bepaald in de afschotplannen, niet werden behaald. Het afschotplan, dat gericht is aan particulieren of, zoals in dit geval, aan verenigingen van personen, wordt toegekend door de directeur van de afdeling Natuur en Bossen om de dichtheid van de hertenpopulatie te reguleren.

Artikel 1 van het besluit van de Waalse Gewestexecutieve van 22 april 1993 betreffende het afschotplan voor de jacht op edelherten bepaalt dat het afschotplan wordt toegekend voor een jachtseizoen. Artikel 1, § 1, 2°, van de Jachtwet van 28 februari 1882 omschrijft het jachtjaar als de periode van twaalf maanden waarvan de openings- en sluitingsdata door de regering worden vastgelegd. Laatstgenoemde bepaling is dus uit zichzelf niet uitvoerbaar. Artikel 1ter, eerste lid, van de Jachtwet van 28 februari 1882 bepaalt dat in het Waalse Gewest, de regering de data van opening, van sluiting en van schorsing van de jacht, voor het geheel of een gedeelte van zijn grondgebied, voor elke categorie, soort, type, of geslacht van wild en voor elke jachtwijze, voor een periode van vijf jaar vastlegt.

In het kader hiervan heeft de Waalse regering bij besluit van 24 maart 2016 voornoemde data vastgelegd van 1 juli 2016 tot 30 juni 2021. Dat besluit volgt op een eerder besluit van de Waalse regering van 12 mei 2011 dat, overeenkomstig zijn artikel 1, van toepassing is van 1 juli 2011 tot 30 juni 2016, voor vijf opeenvolgende jachtjaren, die elk een periode bestrijken van 1 juli tot 30 juni van het volgende jaar.

Het hof van beroep te Luik spreekt de “*Conseil cynégétique du Bois Saint Jean*” vrij van alle telastleggingen wegens het ontbreken van een wettelijke grondslag voor de vervolging. De appelrechters wijzen erop dat de Raad van State het besluit van de Waalse regering van 24 maart 2016 heeft vernietigd bij arrest van 25 oktober 2019 en zijn vernietigingsbeslissing heeft gemotiveerd op grond dat het besluit van de Waalse regering van 23 maart 1995 tot vaststelling van de werking en de voorwaarden voor de raadpleging van de Hoge Jachtraad, artikel 3, § 1, Wet Raad van State schendt bij gebrek aan verantwoording van de spoedeisendheid, waardoor de raadpleging van de afdeling wetgeving binnen een termijn van drie dagen onmogelijk wordt gemaakt. Het hof van beroep leidt hieruit af dat, als gevolg daarvan, alle besluiten van de Waalse regering aangenomen op grond van het advies van de Hoge Jachtraad, dat een substantiële vormvereiste uitmaakt, eveneens onwettig zijn. Het hof beslist bijgevolg dat voormelde besluiten van 12 mei 2011 en 24 maart 2016 geen wettelijke grondslag kunnen vormen voor de strafvervolging, gelet op artikel 159 Grondwet dat bepaalt dat de hoven en de rechtbanken de algemene, provinciale en plaatselijke besluiten en verordeningen alleen toepassen in zoverre zij met de wetten overeenstemmen.

Het openbaar ministerie heeft tegen het bestreden arrest cassatieberoep ingesteld en voert daarbij met name een middel aan dat schending aanvoert van artikel 159 Grondwet, artikel 14ter Wet Raad van State, de artikelen 1, § 1, 2°, en 1quater van de Jachtwet van 28 februari 1882, artikel 1 van het besluit van de Waalse regering van 22 april 1993 betreffende het afschotplan voor de jacht op edelhert en artikel 1 van het besluit van de Waalse regering van 24 maart 2016 waarbij de openings-, sluitings- en schorsingsdata voor de jacht van 1 juli 2016 tot 30 juni 2021 zijn vastgelegd. Het openbaar ministerie stelt dat het arrest van de Raad van State van 25 oktober 2019 dat het besluit van 24 maart 2016 vernietigt, de gevolgen van de vernietigde akte heeft gehandhaafd, met name van het artikel 1 waarin de openings- en sluitingsdata van de vijf desbetreffende jachtjaren zijn vastgesteld. Het openbaar ministerie dat hiervoor verwijst naar het arrest nr. 18/2012 van het Grondwettelijk Hof van 9 februari 2012, argumenteert dat, om de rechtszekerheid te vrijwaren, het handhaven van de gevolgen van een besluit met toepassing van artikel 14ter Wet Raad van State tot gevolg heeft dat de juridische waarde ervan wordt bewaard en het aldus wordt onttrokken aan de censuur van artikel 159 Grondwet.

Het Hof verwerpt het cassatieberoep. In antwoord op het middel wijst het Hof vooreerst erop dat het door artikel 159 Grondwet gewaarborgde legaliteitsbeginsel deel uitmaakt van een geheel van algemene rechtsbeginselen met

grondwettelijke waarde, waaronder het rechtszekerheidsbeginsel, en dat om de rechtszekerheid te vrijwaren en te vermijden dat bestaande rechtstoestanden door de nietigverklaring zouden worden aangetast, aan de Raad van State de bevoegdheid werd toegekend om zijn vernietigingsarresten in de tijd aan te passen. Het Hof wijst vervolgens erop dat in strafzaken voormeld artikel 159 evenwel moet worden gecombineerd met artikel 12, tweede lid 2, Grondwet, dat bepaalt dat niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vormen die ze voorschrijft, en beslist dat het handhaven van de gevolgen van een onwettige reglementaire akte deze vereiste niet vervult. Ten slotte leidt het Hof hieruit af dat de misdrijven van niet-naleving van het afschotplan van de jachtjaren 2016-2017 en 2017-2018, bij gebrek aan een wettelijke grondslag voor de bepaling van het jachtseizoen, niet beantwoorden aan het legaliteitsbeginsel, dat een noodzakelijke voorwaarde voor het bestaan van een misdrijf uitmaakt.

[\(ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210224.2F.20\)](#)

Laster door aantijging in tegenwoordigheid van de beledigde en voor getuigen – Getroffene die handelingen met een openbaar karakter heeft verricht die verband houden met zijn ambt – Vereiste van een of meerdere getuigen – Verjaringstermijn van de strafvordering – Decreet van 20 juli 1831 op de drukpers – Verenigbaarheid met artikel 10 EVRM

Arrest van 29 september 2021 ([P.21.0523.F](#)) met conclusie van advocaat-generaal M. Nolet de Brauwere

Een moeder van leerlingen uit een secundaire school heeft de wiskundeleraar van haar kinderen verbaal aangevallen: in aanwezigheid van de prefect van de school heeft zij hem verweten haar kinderen te hebben “gebroken” en “gedood” met zijn discriminerende gesjacher dat en gedragingen die bedoeld waren om kinderen wier afkomst hem niet beviel, uit de school te weren, dat hij enkel “*de blonde kinderen met blauwe ogen en de kinderen van artsen*” wenste over te houden en dat er volgens hem voor kinderen van Marokkaanse origine of van bescheiden afkomst in zijn klas geen plaats was.

Zij werd omwille van deze uitlatingen vervolgd wegens de tenlastelegging laster zoals bedoeld in de artikelen 443, eerste lid, 444, 450, eerste lid, en 453bis Strafwetboek.

Het hof van beroep te Brussel heeft de tenlastelegging in een arrest van 18 maart 2021 bewezen verklaard.

In het cassatieberoep dat tegen voornoemd arrest werd ingesteld, verwijt de beklagde het arrest de verjaringstermijn van drie maanden welke is voorgeschreven wanneer de laster is gericht tegen een openbare ambtenaar of een agent van de openbare macht, niet ambtshalve te hebben toegepast.

In het besproken arrest oordeelt het Hof – op de gedeeltelijk andersluidende conclusie van het openbaar ministerie – dat artikel 4 Decreet van 20 juli 1831 op de drukpers, vereist dat de laster een persoon heeft getroffen die handelingen met een openbaar karakter heeft verricht, welke verband houden met zijn ambt, wat impliceert dat hij, rechtstreeks of onrechtstreeks in opdracht van de Natie, handelingen van openbare macht verricht. De door het decreet ingevoerde regeling van de korte verjaring heeft immers tot doel het toezicht door de burgers op de bestuurshandelingen te vergemakkelijken.

Volgens het Hof impliceert het onderrichten van wiskunde, zelfs in een school die tot het officiële onderwijsnet behoort, op zich echter niet dat de leraar die met dat onderricht is belast, een voorrecht van openbare macht uitoefent.

Het Hof breekt aldus met een bepaalde rechtspraak volgens welke de onderwijsambtenaren en met name de onderwijzeressen van het gemeentelijk onderwijs, de hoedanigheid van openbaar ambtenaar hebben wanneer zij handelen in het kader van hun functies of hun beroepslichten¹.

Een andere grief voert aan dat het bestreden arrest genoegzaam heeft genomen met de aanwezigheid van één enkele getuige om de telastlegging bewezen te verklaren, terwijl het gebruik van het meervoud van dat begrip in de formulering van artikel 444, vierde lid, Strafwetboek erop wijst dat er op zijn minst twee getuigen vereist zijn. Het constitutief bestanddeel van de openbaarheid voorzien door voornoemde bepaling zou dus ontbreken.

Het Hof – op andersluidende conclusie van het openbaar ministerie – verwerpt deze grief. Daarvoor analyseert het Hof de ontstaansgeschiedenis van voornoemd artikel 444 Strafwetboek: “*Hieruit blijkt dat de bestraffing van het duel slechts kon worden aangenomen als de burgers in de wet, eerder dan in de wapens, bepalingen konden vinden die hun eer op een efficiënte wijze konden beschermen. De oorspronkelijke versie van het vierde lid van dat artikel vereiste de tegenwoordigheid van getuigen niet. Volgens die versie was laster op zich al strafbaar als*

¹ Luik 4 juli 1872, *Pas.* 1872, II, 389; Cass. (Fr) 18 mei 1893, *DP* 1895, I, 462, e.a., geciteerd door J. LECLERCQ, “*Atteintes portées à l'honneur ou à la considération des personnes*”, *Novelles, Droit pénal*, IV, 1989, 151, nr. 7217.

de lasterlijke aantijging was geuit in tegenwoordigheid van de beledigde, zelfs al was dat zonder tegenwoordigheid van getuigen. Er werd toen opgemerkt dat wanneer de beledigde de enige getuige van het wanbedrijf was, zijn eer niet kon zijn gekrenkt, en dit het bewijs van het wanbedrijf bemoeilijkte omdat het uitsluitend van zijn verklaring afhankelijk was. Om die reden werden daarna de woorden ‘en voor getuigen’ toegevoegd. “Welnu”, vervolgt het Hof, “geen enkele wettelijke bepaling vereist het bestaan van meerdere getuigenissen als formele voorwaarde om deze toelaatbaar te kunnen verklaren. Hieruit volgt dat, voor zover het een kwestie van bewijsvoering betreft, het wanbedrijf laster door aantijging in tegenwoordigheid van de beledigde en voor ‘getuigen’, zelfs in tegenwoordigheid van één enkele getuige, bewezen kan worden verklaard. Opdat de in een private plaats geuite aantijging niet langer als een belediging kan worden beschouwd, moet ze buiten de tegenwoordigheid van elke mogelijke getuige zijn geuit, in welk geval ze de eer van de getroffene immers niet meer kan krenken en hem evenmin aan de openbare verachting kan blootstellen, terwijl dit in tegenwoordigheid van een derde wel het geval is.”

Deze beslissing beëindigt aldus een discussie die hierover in de rechtsleer werd gevoerd. Verschillende auteurs, waarnaar het openbaar ministerie overigens verwees om tot de gegrondheid van het middel te besluiten, waren de mening toegedaan dat de mondelinge aantijging niet enkel in tegenwoordigheid van de beledigde, maar ook van verschillende personen – minstens twee – moest zijn geuit². Het besproken arrest verwerpt ondubbelzinnig die letterlijke interpretatie van de wettekst.

[\(ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210929.2F.3\)](#)

Wegverkeer – Misdrijf bedoeld in de artikelen 29ter en 67ter Wegverkeerswet – Vermoeden van onschuld – Bewijslast

Arrest van 14 december 2021 ([P.21.1108.N](#))

Op 9 december 2018 wordt een snelheidsovertreding met een geleased voertuig vastgesteld. Op 20 december 2018 wordt onder meer een vraag tot inlichtingen gericht aan de leasingmaatschappij, met verzoek op grond van de artikelen 29ter en 67ter Wegverkeerswet de politie te informeren over de identiteit van de bestuurder binnen de 15 dagen na de verzenddatum van de brief. De leasingmaatschappij gaf geen gevolg aan die vraag binnen de wettelijke termijn en voert hierbij aan de vraag niet te hebben ontvangen. Voor dit misdrijf wordt de leasingmaatschappij vervolgd voor de politierechtbank.

Het bestreden vonnis oordeelt, overeenkomstig de vaststaande rechtspraak, dat de schuldigverklaring aan het in de voormelde wetsbepalingen bedoelde misdrijf niet het bewijs vereist van het feit dat die vraag om inlichtingen ook werd ontvangen door de houder van de kentekenplaat van het voertuig of door de houder van het voertuig. Indien de titularis van het kenteken van het voertuig of de houder van het voertuig beweert dat zij het verzoek om inlichtingen niet heeft ontvangen, moet zij de feitelijke elementen opgeven die haar bewering aannemelijk maken, wat de beklaagde, volgens het bestreden vonnis niet doet. De leasingmaatschappij wordt schuldig verklaard aan de bedoelde telastlegging.

De beklaagde bestrijdt de beslissing van het vonnis en de rechtspraak waarop het is gesteund. Zij oordeelt dat aldus artikel 6.2 EVRM wordt geschonden en het vermoeden van onschuld en de bewijslast worden miskend.

Over de door het bestreden vonnis toegepaste oplossing zijn in onder meer de rechtsleer standpunten *pro* en *contra* geformuleerd. Zo is C. De Roy van oordeel dat met die rechtspraak een goed evenwicht wordt bereikt tussen de verschillende belangen die hier spelen³. Kritische rechtsleer argumenteert evenwel dat deze rechtspraak repressief is op het risico de regel van de strikte interpretatie van de wet te miskennen en houdt voor dat er exegetisch wordt geïnterpreteerd in het nadeel van de beklaagde en extensief of suppletief in het voordeel van de vervolgende partij⁴.

² A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Luik, Wolters Kluwer 2018, 596, nr. 875; J. LECLERCQ, “Atteintes portées à l’honneur ou à la considération des personnes”, *Novelles, Droit pénal*, IV, 1989, 173, nr. 7307 (met verwijzing naar Luik, 1 april 1925, *Pand. pér.* 1925, 219).

³ C. DE ROY, “Het ontvangen door de rechtspersoon van de vraag tot identificatie van de bestuurder van het motorvoertuig in de zin van artikel 67ter Wegverkeerswet”, *VAV* 2014, 49.

⁴ J. VAN ROSSUM, “Quelques difficultés fréquentes en droit de la circulation: les radars détecteurs de vitesse; l’identification du conducteur; l’emploi les langues”, in J. VAN ROSSUM (ed.), *Actualités en droit de la circulation*, Brussel, Larcier, 2016, 77, nr. 22.

In de rechtsleer wordt het aangetekend verzenden of tegen ontvangstbewijs overmaken van de vragen om inlichtingen verdedigd⁵.

Op het cassatieberoep dat door de beklagde is ingesteld, verbreekt het Hof het oordeel van het bestreden vonnis, nuanceert het de bestaande rechtspraak en verstrengt het de bewijslast voor het openbaar ministerie. Het Hof oordeelt dat een schuldigverklaring van de kentekenplaathouder-rechtspersoon aan het door artikel 67ter, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde wanbedrijf vereist dat indien de vraag om inlichtingen schriftelijk aan de kentekenplaathouder is verstuurd, redelijkerwijze kan worden aangenomen dat die vraag door de kentekenplaathouder effectief is ontvangen dan wel dat de niet-ontvangst een gevolg is van het nalatig handelen van de kentekenplaathouder.

Artikel 6.2 EVRM en het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld verzetten zich niet ertegen dat de rechter uit de vaststelling dat de vraag om inlichtingen daadwerkelijk werd verstuurd, afleidt dat die vraag ook daadwerkelijk is ontvangen door de kentekenplaathouder dan wel dat de niet-ontvangst een gevolg is van het nalatig handelen van de kentekenplaathouder, mits de kentekenplaathouder gelet op de zware sanctie die hij kan oplopen, over een daadwerkelijke mogelijkheid beschikt om dit vermoeden van ontvangst of nalatigheid voor het niet-ontvangen te weerleggen. Dit veronderstelt dat de vervolgende partij aantoont dat de vraag om inlichtingen werd aangeboden aan de kentekenplaathouder zelf of aan de zetel ervan.

De rechter die uit het enkele gegeven dat een vraag om inlichtingen is verstuurd naar de zetel van de kentekenplaathouder-rechtspersoon het vermoeden afleidt dat de kentekenplaathouder daardoor alleen kennis heeft van de vraag om inlichtingen of dat hij die kennisname zelf onmogelijk heeft gemaakt en die op grond daarvan oordeelt dat het hem dan ook toekomt aannemelijk te maken dat hij de vraag om inlichtingen niet heeft ontvangen en dat hij niet nalatig is geweest, schendt artikel 6.2 EVRM en miskent het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld.

Het Hof oordeelt verder dat het bestreden vonnis dat het vermoeden dat de eiseres kennis had van de vraag om inlichtingen louter afleidt uit de verzending van de uitnodiging tot onmiddellijke inning met een vraag om inlichtingen, zonder vast te stellen dat blijkt dat die vraag om inlichtingen aan de eiseres zelf werd aangeboden dan wel op haar zetel, artikel 6.2 EVRM schendt en het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld miskent.

Met dit arrest verlaat het Hof aldus zijn rechtspraak waarin expliciet wordt gesteld dat niet moet zijn aangetoond dat de vraag om inlichtingen is ontvangen door de bestemming en dat het aan de bestemming toekomt de niet-ontvangst aannemelijk te maken⁶.

[\(ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211214.2N.16\)](#)

⁵ P. ARNOU en M. DE BUSSCHER, *Misdrijven en sancties in de Wegverkeerswet*, Antwerpen, Kluwer, 1999, 66, nr. 184; S. SZULANSKI, "L'article 67ter de la loi relative à la police de la circulation routière", VAV 2009, 245; S. STALLAERT, "De strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen en wegverkeer: artikel 67ter Wegverkeerswet en het belang van de pleitbezorger", VAV 2013, 107-108.

⁶ Cass. 18 september 2019, AC 2019, 1731; Cass. 23 januari 2019, AC 2019, 146; Cass. 13 november 2018 (P.18.0508.N), ongepubl.; Cass. 29 april 2014, AC 2014, 1022.